

COVID-19 Nedeniyle Sermaye Şirketlerinde Kar Payı Dağıtımının Sınırlandırılması

Av. Sedat TARLACI

Işıқтаç & Atabay & Kurtoğlu Hukuk Bürosu

3. 2020 yılında yönetim kuruluna kar payı avansı dağıtım yetkisi verilmemesi

talep edilmişti. Bu tedbirlerle, COVID-19 pandemisinin neden olabileceği muhtemel zararlara karşı şirketlerin özkaynakları, sermaye yapısı ve nakit dengelerinin sağlaştırılarak ileriki dönemde yaşanması birtakım risklere karşı korunması hedeflenmiştir.

Bakanlığın, genel kurulda görüşülmesini talep ettiği konuların gündeme alınması sermaye şirketleri bakımından bir zorunluluktur². Gündeme alınması zorunluluk olmakla birlikte gündem maddesi ışığında nasıl bir karar alınacağı ise şirket genel kurulunun takdirindedir. Bir başka anlatımla; Ticaret Bakanlığı'nın tavsiye niteliğindeki 31.03.2020 tarihli yazısı kapsamında sermaye şirketleri, Ticaret Bakanlığının talebi doğrultusunda kar dağıtımını 2019 yılının net dönem karının %25'i ile sınırlandırmak zorunda değildi.

Ancak 17 Nisan tarihinde, Ticaret Kanunu'na Geçici Madde 13 eklenerek söz konusu sınırlamalar -biraz da değiştirilerek- salgına karşı alınan tedbirler kapsamında kanunlaştırılmıştır³. Geçici Madde 13 şu şekildedir:

"(1) Sermaye şirketlerinde, 30/9/2020 tarihine kadar 2019 yılı net dönem kârının yalnızca yüzde yirmi beşine kadarının dağıtımına karar verilebilir, geçmiş yıl kârları ve serbest yedek akçeler dağıtımına konu edilemez, genel kurulca yönetim kuruluna kâr payı avansı dağıtım yetkisi verilemez. Devlet, il özel idaresi, belediye, köy ile diğer kamu tüzel kişilerinin ve sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait fonların, doğrudan veya dolaylı olarak sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip olduğu şirketler hakkında bu fıkra hükmü uygulanmaz. Bu fıkarda belirtilen süreyi üç ay uzatmaya ve kısaltmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.

(2) Genel kurulca 2019 yılı hesap dönemine ilişkin kâr payı dağıtım kararı alınmış ancak henüz pay sahiplerine ödeme yapılmamışsa veya kısmi ödeme yapılmışsa, 2019 yılı net dönem kârının yüzde yirmi beşini aşan kısma ilişkin ödemeler birinci fıkrada belirtilen sürenin sonuna kadar ertelenir.

C OVID-19, Dünya Sağlık Örgütü tarafından 11 Mart tarihinde pandemi ilan edilmiş olup bilindiği üzere dünya çapında yayılmaya devam etmektedir¹. Hastalık, pek çok ülkede olduğu gibi ülkemizi de etkilemiş ve ekonomik faaliyetlerin bozulmasına sebep olmuştur. Söz konusu etkilerin bertaraf edilmesi adına ülkeler tarafından bazı önlemler alınmıştır ve hala daha alınmaya devam etmektedir. Bu kapsamda alınan önlemlerden biri de sermaye şirketlerinin kar payı dağıtımının sınırlandırılmasıdır.

Ülkemizde öncelikle Ticaret Bakanlığının 31.03.2020 tarihli yazısıyla, COVID-19'un ekonomik faaliyetler üzerindeki olumsuz etkisinin bertaraf edilmesi amacıyla sermaye şirketlerinin -kamu iştiraki olanlar hariç- 2019 yılı hesap dönemine ilişkin bu yıl gerçekleştirecekleri genel kurul toplantılarında gündeme alınacak nakit kar payı dağıtım kararlarında;

1. Geçmiş yıl karlarının dağıtımına konu edilmemesi,
2. Dağıtım tutarının 2019 yılı net dönem karının yüzde 25'ini aşmaması,

(3) Bu maddenin kapsamına giren sermaye şirketlerine ilişkin istisnalar ile uygulamaya dair usul ve esasları belirlemeye, Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşünü almak suretiyle Ticaret Bakanlığı yetkilidir.”

Bu madde ile amaçlanan, şirketlerin elde ettiği gelirlerin mümkün olduğunca az dışarı çıkmasını sağlamak, bu sayede şirketlerin öz kaynaklarını ve sermaye yapısını korumaktır. Hüküm emredici niteliktedir ve belli bir süreyi kapsayacak şekilde sınırlamalar getirmiştir. Söz konusu sınırlamalar mülkiyet hakkından, yabancı yatırımların korunmasına kadar birçok hukuki konuyu da yakından ilgilendirmektedir.

Buna göre 30 Eylül 2020 tarihine kadar (Cumhurbaşkanı bu süreyi üç ay uzatabilir ve kısaltabilir) sermaye şirketlerinde Genel kurul;

1. Yönetim kuruluna kar payı avansı dağıtım yetkisi veremeyecek,
2. 2019 yılı net dönem karının en fazla yüzde 25'inin dağıtımına karar verebilecek,
3. Şirketin geçmiş yıl karlarını ve serbest yedek akçelerini ise dağıtımına konu edemeyecektir.

Kar payını isteme hakkı temel pay sahipliği haklarından biridir ve kar payı, ancak net dönem karından ve serbest yedek akçelerden dağıtılabilir⁴. Ancak bu düzenleme ile birlikte 2019 yılı net dönem kar payı dağıtımını hem zamansal olarak hem de oransal olarak sınırlandırılmıştır. Yani sıra, geçmiş dönemden kalan ve henüz dağıtım kararı verilmemiş, birikmiş karların bulunması halinde bunların ve serbest yedek akçelerin dağıtımını da tamamen yasaklanmıştır.

Bu yasakların dolaşılması suretiyle etkisiz hale getirilmesinin önüne geçilmesi adına yönetim kuruluna kar payı avansı dağıtım yetkisinin verilmesi de engellenmiştir.

2019 yılı hesap dönemine ilişkin kar payı dağıtım kararı, genel kurul tarafından söz konusu düzenleme yürürlüğe girmeden önce alındıysa ne olacağı konusunda ise maddenin ikinci fıkrası açıklık getirmektedir. Buna göre, genel kurul karar almış olmasına rağmen pay sahiplerine henüz (17 Nisan 2020 tarihine kadar) ödeme yapılmamışsa veya kısmi olarak yapılmışsa, 2019 yılı net dönem karının yüzde 25'ini aşan kısma ilişkin ödemeler ancak 30 Eylül 2020 (süre uzatılmamışsa veya kısaltılmamışsa) tarihinden sonra yapılabilecektir⁵.

Dikkat edilmesi gereken diğer bir husus ise, Ticaret Bakanlığının 31 Mart tarihli yazısında “kamu iştiraki olan şirketler” kar payı dağıtım sınırlamasından hariç tutulmuştu. Geçici madde 13'te ise bu tanım değiştirilmiş; kamu iştiraki yerine devlet, il özel idaresi, belediye, köy ile diğer kamu tüzel kişilerinin ve sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait fonların, doğrudan veya dolaylı olarak sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip olduğu şirketler bu sınırlamalardan muaf tutulmuştu.

17 Mayıs 2020 tarihinde Geçici 13'üncü maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar hakkında tebliğ yürürlüğe girmiştir.⁶ Bu tebliğ ile birlikte Geçici 13'üncü maddenin uygulama alanına bazı istisnalar getirilmiştir. Buna göre;

1. 120.000 TL ve altında kar payı dağıtım kararı alınan şirketlere Geçici 13'üncü madde uygulanmayacaktır. Ancak 120.000 TL ve bunun altında kar payı dağıtım kararı olsa dahi şirketin, kısa çalışma ödeneğinden ve/veya nakdi ücret desteğinden yararlandırılanları istihdam etmesi veya kapanmamış Hazine

destekli kredi borç bakiyesi bulunması halinde şirket, istisna kapsamında değerlendirilmeyecek ve Geçici 13'üncü maddede belirtilen sınırlamalara uyması gerekecektir.

2. Dağıtımına karar verilen kar payının yarısından fazlasının, pay sahiplerince başka bir sermaye şirketine olan sermaye taahhüt borcunun nakden ve defaten ifasında kullanılması şartıyla kar payı dağıtım kararı almış olan şirketler de Geçici 13'üncü maddede belirtilen sınırlamalardan istisna edilmiştir.

3. Dağıtımına karar verilen kar payının, pay sahiplerince imzalanı kredi sözleşmeleri veya proje finansman sözleşmeleri kapsamında 30 Eylül 2020 tarihine kadar muaccel hale gelen yükümlülüklerin ifasında nakden kullanılması şartıyla kar payı dağıtım alan şirketler de Geçici 13'üncü maddede belirtilen sınırlamalardan istisna tutulmuştur. Pay sahiplerinin ifa yükümlülüğünü aşan tutara ilişkin ödemeler ise yine 30 Eylül 2020 tarihine kadar yapılamayacaktır.

İstisna hallerine giren kar payı dağıtımlarının genel kurullarda görüşülebilmesi için Ticaret Bakanlığ'ından uygun görüş alınması zorunludur. Yapılacak bu başvurularda şirketlerin; genel kurul yapılmasına ilişkin yönetim organı kararının noter onaylı örneğini, şirketin hesap dönemine ilişkin finansal durum tablosu ile kar veya zarar tablosunu, bunlara ek olarak yukarıda sayılan istisna hallerini tevsik edici belgelerini (desteklerden yararlanılmadığına ilişkin ilgili kurumlardan alınacak tevsik edici belge, dağıtılacak kâr payının yarısından fazlasını alma hakkı olanların başka bir sermaye şirketine olan sermaye taahhüt yükümlülüğünü tevsik edici belge, kredi sözleşmeleri ve proje finansman sözleşmeleri kapsamında ifa yükümlülüklerini tevsik edici belge) İç Ticaret Genel Müdürlüğü'ne sunmaları gerekir.

Son olarak üzerinde durulması gereken ise genel kurulda ilgili düzenlemenin aksine kar payı dağıtımını yönünde karar alınması halinde yaptırımının ne olacağıdır. Alınan bu karar kanunun emredici hükümlerine aykırı olacağından, kararın, 2019 yılı net dönem karının %25'ini aşan kısmının batıl olduğunun tespiti davası gündeme gelecektir. Ayrıca bu karara istinaden pay sahiplerine ödeme yapılması ihtimalinde yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu da söz konusu olabilecektir. Yani sıra, dağıtılan kar payının yüzde 25'i aşan kısmını pay sahiplerinin sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre iade etmesi gerekebilecektir. ●

Kaynakça:

¹BBC News Türkçe, “Pandemi nedir, ülkeleri nasıl etkiler? - Dünya Sağlık Örgütü koronavirüsü pandemi ilan etti”, <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-51614548> 12 Mart 2020. Erişim Tarihi: 04 Mayıs 2020

²Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmelik m.13/5

³7244 sayılı Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgınının Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun m.12

⁴TTK m.509/2

⁵TTK Geçici madde 13/2

⁶6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun Geçici 13 üncü Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ